

Aseri valla, Kunda linna ja Viru-Nigula valla ühinemislepingu seletuskiri

Ühinemislepingu õiguslik alus: kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõige 1 punkti 10, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹, kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seadus, haldusreformi seadus ja Kunda Linnavolikogu ettepanek Viru-Nigula, Vihula, Haljala, Aseri ja Sõmeru Vallavolikogule algatada haldusterritoriaalse korralduse ja piiride muutmise eesmärgiga moodustada kuue omavalitsuse baasil üks omavalitsus (Kunda Linnavolikogu 22.02.2016.a otsus nr 10). Aseri Vallavolikogu (Aseri vallavolikogu 09.05.2016.a otsus nr 31) ja Viru-Nigula vallavolikogu (Viru-Nigula Vallavolikogu 21.04.2016.a otsus nr 10) otsused ühinemisläbirääkimistega nõustumise kohta.

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹ lõike 2 punktile 1 lisatakse ühinemislepingule seletuskiri, milles peab olema märgitud haldusterritoriaalse korralduse muutmise põhjendus, territooriumi suurus (pindala) ja alaliste elanike arv. Käesoleva seletuskirja eesmärk on laiendada seaduses sätestatud ning selles selgitatakse põhjalikumalt ühinemisläbirääkimiste käigus ja ühinemislepingus enam diskussiooni tekitanud teemasid.

1. Haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus

Ühinemise eelduseks on ühinevate omavalitsuste kuulumine suures osas ajaloolise Mahu (ajaloolised kasutatud nimed: Maum, Mahho, Maholm, Nigola, Viru-Nigula) kihelkonna koosseisu. Kunda Linnavolikogu tegi ettepaneku ühinemisläbirääkimisteks ka Sõmeru vallale, kuid Sõmeru Vallavolikogu vastas, et nemad peavad läbirääkimisi ühe partneriga korraga, see tähendab ainult Rakvere vallaga. Kindlasti oleks tekkinud kompaktsem omavalitsus kui ühinema oleks nõustunud ka Sõmeru vald.

Ühinevaid omavalitsusi: Aseri ja Viru-Nigula valda ning Kunda linna seob eelkõige mererannik. See on eelduseks, et ühinenud omavalitsuses tekivad täiendavad merega seotud tegevused. Oodatud on mereturismi laiendamise areng.

Ühinemine võimaldab tagada kogu piirkonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu ning ühtse juhtimise, mis on eelduseks kohaliku omavalitsuse jätkusuutlikule tegevusele ning majandusliku potentsiaali kasvule, sealhulgas võimekusele osaleda pikaajalises planeerimises ja ühisprojektides.

Tagatakse suurem haldussuutlikkus, kvaliteetsemate avalike teenuste osutamine, kasutades selleks paremini olemasolevat inimressurssi ning hoonete ja vara ressurssi. Suurem eelarve võimaldab maandada paremini finantsriske ning koondada ressursse prioriteetsete tegevuste kiiremaks ja kvaliteetsemaks läbiviimiseks.

Ühise territoriaalse planeerimisega tagatakse ratsionaalsem investeeringute kavandamine ja elluviimine, sihipärasem ja otstarbekam ressursikasutus.

Suuremas omavalitsuses on võimalik osutada ka selliseid teenuseid, mille sihtrühm eraldiseisvate valdadena/linnana on liiga väike ning viia ellu detsentraliseeritud juhtimist, st kohaliku kogukonna kaasamist juhtimisse ning kogukonnateenuste arendamist koostöös. Ühinemise tulemusel väheneb piirkonnasisene rivaliteet, ühiselt on võimalik optimaalselt piirkonna sotsiaalmajanduslikku arengut (lasteaiad, koolid, huviharidus, sotsiaalasutused, vaba aja ja sportimisvõimalused), tagades nende teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi kõigis piirkondades. Ühinemine võimaldab kaotada omavalitsuste omavahelised arveldused.

Ühinemine annab tuge kohaliku kultuuri arendamisse, piirkondliku eripära paremale kasutamisele kohaliku elu edendamiseks.

2. Territooriumi suurus, territoriaalne terviklikkus ja rahvastik

Uue valla territoorium kujuneb Lääne-Virumaa omavalitsuste: Kunda linna ja Viru-Nigula valla ning Ida-Virumaa Aseri valla territooriumidest. Seisuga 01.01.2016.a olid läbirääkimistes osalevate omavalitsuste rahvastiku arvud alljärgnevad ning nendele andmetele tuginedes on moodustatava omavalitsuse rahvaarv 6128 inimest.

Tabel 1. Ühinevate omavalitsuste territooriumid ja rahvaarvud

	Pindala km²	Elanike arv	Asustustihedus in/km² kohta
Aseri vald	67	1644	24,5
Kunda linn	10	3167	316,7
Viru-Nigula vald	235	1317	5,6
Ühinenud omavalitsus	312	6128	19,7

3. Ühinemisläbirääkimiste korraldus

Kunda linn tegi 2016. aasta veebruaris Viru-Nigula, Vihula, Haljala, Aseri ja Sõmeru valdadele ettepaneku ühinemisläbirääkimiste alustamiseks. Sõmeru vald vastas, et ta jätkab ühinemisläbirääkimisi Rakvere vallaga ning ei ühine pakutud kõnelustega. Vihula vald vastas, et osaleb haldusreformis pärast seaduste vastuvõtmist Riigikogus. Edasi jätkati ühinemisläbirääkimisi kolmekesi: Aseri ja Viru-Nigula vallad ning Kunda linn.

Ühinemisläbirääkimiste tegevusi koordineeris juhtkomisjon, kuhu kuulusid KOV -ide poolt määratud esindajad, viis igast KOV -ist. Valdkondlike küsimuste arutamiseks moodustati teemakomisjonid, kuhu KOV -id said vastavalt vajadusele kaasata spetsialiste ning täiendavaid liikmeid.

Teemakomisjone oli viis:

- haridus, noorsootöö
- sotsiaaltöö ja hoolekanne
- finants ja arendus

- majandus
- kultuur, sport ja seltsitegevus

Juhtkomisjon vaatas üle kõik teemakomisjonide poolt tehtud ettepanekud ja korrigeeris neid vastavalt kokkuleppele.

Läbirääkimiste koosolekuid pidas juhtkomisjon rotatsiooni korras järgemööda igas ühinevas omavalitsuses, kus koosolekut juhtis kas KOV-i poolt määratud isik, volikogu esimees või vallavanem/linnapea. Võõrustaja tagas koosoleku ruumid ja tehnika ning muu vajaliku, sh koosoleku protokollimise. Ühinemislepingu normtehniline täpsustus toimus omavalitsuste poolt ajavahemikus 28.06.2016 kuni 02.11.2016, seejärel suunati ühinemisleping omavalitsuste volikogudesse esimesele lugemisele.

Esimest korda kohtuti Kunda rahvamajas veebruaris 2016. Arutati läbirääkimiste tausta, piirkonna üldpilti, osalejate üldpilti, probleeme ja ootusi. Kahel korral kohtuti veel Aseris ja Kundas. Tutvuti omavalitsuse allasutuste tööga. Samuti kohtuti Rakveres Lääne-Viru maavanemaga haldusreformi teemadel.

28.06.2016 toimus juhtkomisjoni esimene koosolek Viru-Nigulas. Moodustati teemakomisjonid, määrati nende juhid ja komisjonide suurused.

Edaspidi loodi Kunda linna kodulehel keskkond, kus kajastati komisjonide protokollid ja muud informatsiooni ühinemise kohta. Sinna viis link igalt ühinevalt omavalitsuse kodulehelt. Tegevusi kajastati ka valla- ja linnalehtedes.

4. Avalike teenuste osutamine ja arendamine

Valla ametnike ja töötajate töökohad luuakse Kunda linnas paiknevasse vallamajja ning Viru-Nigula ja Aseri alevikes asuvasse teenuskeskustesse vastavalt üleminekuajaperioodil Viru-Nigula valla struktuuris kokku lepitud proportsioonidele.

Haridussüsteemi arendamisel lähtutakse sellest, et ühinevas omavalitsuses jätkavad tegutsemist Aseri Kool, Kunda Ühisgümnaasium, Kunda Lasteaed ja Vasta Kool.

Luuakse haridusnõuniku ametikoht valdkondliku arendustöö koordineerimiseks.

Noorsootöö arendamisel lähtutakse põhimõttest, et see tegevus viiakse ühtse juhtimise/koordineerimise alla, mis võimaldab efektiivset ja tulemuslikku koostööd kohapealsete noortekeskustega.

Huvihariduses panustatakse erinevate võimaluste arendamisse ning hariduse kvaliteeti. Huvihariduse korraldamisel rakendatakse printsiipi: õpetaja liigub õpilase juurde. Huvihariduse korraldamine viiakse ühise hallatava asutuse alla.

Kultuuri, spordi ja vaba aja tegevuse korraldamine viiakse ühtse juhtimise/koordineerimise alla. Luuakse vastav ametikoht, mille täitja korraldab kultuuri, spordi, vaba aja, külaliikumiste ja raamatukogude tegevust.

Piirkonna suure turismipotentsiaali paremaks rakendamiseks luuakse vastav ametikoht, mille eesmärk on arendada koostööd turismiettevõtete ja muuseumide ning piirkonna eripära väärtustavate kollektiivide vahel, samuti piirkonda turismialaselt turundada, arendada ja turundada suuremaid turismipotentsiaaliga üritusi, aidata välja töötada uusi, piirkonda iseloomustavadi turismitooteid, aidata koolitada giide-muuseumitöötajaid. Panustatakse piirkonna turundamisse ning maine kujundamisse.

Sotsiaalhoolekandevaldkonna arendamisel lähtutakse kokkuleppesest, mille kohaselt sotsiaalteenuste osutamine jätkub vähemalt endises mahus ning teenuste kättesaadavus ei tohi lepingu sõlmimise ajal oleva olukorraga võrreldes halveneda. Sotsiaalvaldkonna juhtimine hakkab toimuma keskselt, kuid kõigis praegustes vallakeskustes säilitatakse nõustamise ja teenuste osutamise punktid. Sotsiaaltööga tegelevate ametnike töö paremaks ja paindlikumaks korraldamiseks varustatakse nad mobiilse internetiühenduse ja paberdokumentide skaneerimist võimaldavate sülearvutitega.

Elanikkonna vananemisest tulenevalt panustatakse eakate toimetulekusse, eesmärgiks on aidata kaasa nende paremale toimetulekule ja hoida võimalikult pikemaajaliselt ära eakate sattumise ööpäevaringsele hooldusteenusele.

Kuna ühinevates omavalitsustes on praegusel ajal probleeme sotsiaaltranspordi edendamise, arendatakse ühinemise järgselt välja ühine sotsiaaltransporditeenus.

Sotsiaal- ja hoolekandeteenuste pakkumise arendamisel tehakse koostööd era- ja mittetulundussektoriga.

Sotsiaalvaldkonna ühinemisejärgseks valutumaks üleminekuks ning teenuste osutamise kvaliteedi ühinemisejärgseks tagamiseks töötatakse 2017. aasta jooksul ühiselt välja valdkonda reguleerivad õigusaktid ning luuakse ühinenud omavalitsuse poolt pakutavate sotsiaaltoetuste süsteem.

Rahvatervishoiu korraldamises on ühinenud omavalitsuse prioriteediks kohalike perearsti vastuvõtupunktide säilimise toetamine ning elanike terviseteadlikkuse suurendamine ja tervislike eluviiside propageerimine ja terviseedendamisega tegelemine vastavalt valla terviseprofiilis kavandatud abinõudele.

Kommunaalmajanduse korraldamisel lähtutakse sellest, et kortermajades on moodustatud korteriühistud ja vallaametnikud ei pea aega ja energiat kulutama otse elanikega suhtlemiseks.

Kundas on sooja- ja veemajandus eraettevõtjate korraldada, siis seelses piirkonnas jätkatakse samamoodi ka edaspidi. Aseri ja Viru-Nigula sooja- ja veemajandus viiakse ühinenud omavalitsuses munitsipaalettevõt(e)te haldamise alla (nt OÜ Aseri Kommunaal).

Maaelu arendamisel lähtutakse külavanemate positsiooni tähtsustamisest ja nende kaasamisest otsustusprotsessidesse.

Juhtkomisjoni koosolekul arutati ühinenud kohaliku omavalitsuse maakondlikku kuuluvust. Ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse maakondliku kuuluvuse määrab Vabariigi Valitsus määrusega, kui on tegemist ühinemisega üle maakondade piiride.

Pärast ühinemislepingu kinnitamist kõikide ühinevate omavalitsuste volikogude poolt toimub selle allkirjastamine. Allkirjastatud leping saadetakse Ida-Viru ja Lääne-Viru maavanematele ning Rahandusministeeriumile.

2017. aasta jooksul töötatakse välja vallavalitsuse struktuur, erinevad teenuste osutamise korrad ja ettepanekud ühinenud kohaliku omavalitsuse volikogule erinevate normdokumentide vastuvõtmiseks.

Uue omavalitsuse normaalse toimimise aluseks on kõigi asjaosaliste: volikogu ja volikogu komisjonide liikmete, vallavalitsuse ametnike ja töötajate ning kõigi vallakodanike ühine arusaam sellest, miks võeti ette keerukas omavalitsuste ühinemine ja mida sellega saavutada tahetakse.